

Wprowadzenie

Obok typowych publikacji muzealnych, jakimi są katalogi zbiorów i wystaw istnieje potrzeba wydawnictwa ciągłego Muzeum Narodowego w Warszawie, które zapewniłoby możliwość prezentowania prowadzonych tu prac badawczych i dokumentacyjnych z rozmaitych dziedzin, jakimi zajmują się pracownicy Muzeum, nierzadko wybitni eksperci rzadkich specjalności. Muzeum Narodowe w Warszawie dzięki ogromnej liczebności i rozległości tematycznej, czasowej i geograficznej zbiorów jest dla nich zupełnie wyjątkowym warsztatem pracy. Tym bardziej istotne jest stworzenie możliwości ogłaszania rezultatów ich prac w formie rozpraw naukowych, komunikatów i sprawozdań, wprowadzając je w międzynarodowy obieg wymiany naukowej. Wzorem innych zasłużonych placówek muzealnych MNW miało przez wiele lat swoje czasopisma: „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie / Annuaire du Musée National de Varsovie” i „Bulletin du Musée National de Varsovie”. Zaprzestanie ich publikacji zakłóciło naszą współpracę z innymi ośrodkami muzealnymi i obniżyło rangę Muzeum jako placówki badawczej wnoszącej istotny wkład do światowego muzealnictwa. W roku Jubileuszu 150-lecia Muzeum Narodowego w Warszawie pragniemy powrócić do jego najlepszych tradycji.

Otwarcie Muzeum w jego nowej siedzibie przy Alei 3 Maja w Warszawie w 1938 roku towarzyszyła publikacja pierwszego numeru „Rocznika Muzeum Narodowego w Warszawie”. Dyrektor Muzeum, Stanisław Lorentz, inicjator a następnie aż do 1983 roku redaktor i współredaktor „Rocznika”, zarysował ramy treściowe nowej publikacji następująco:

1. rozprawy poświęcone zabytkom, które stanowią własność Muzeum Narodowego w Warszawie i rozprawy wykraczające poza ten obręb, ale tylko w tych wypadkach, gdy nawiązują do zbiorów lub działalności Muzeum,
2. materiały do dziejów muzealnictwa i kolekcjonerstwa w Polsce,
3. sprawozdania z działalności pracowni konserwatorskich Muzeum,
4. sprawozdania z działalności naukowej i oświatowej Muzeum oraz kronika zdarzeń,
5. bibliografia prac i artykułów drukowanych dotyczących Muzeum i jego zbiorów.

W kolejnych „Rocznikach”, z których pierwszy ukazał się w roku 1938, a ostatni w 1992, opublikowano 592 artykuły ponad 238 polskich i obcych autorów. Zasadniczo „Rocznik” był wydawnictwem polskojęzycznym, ale okazjonalnie ukazywały się w nim również teksty francuskie, angielskie, niemieckie i włoskie, czasami były to streszczenia artykułów. „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie” był jednym z najważniejszych polskich wydawnictw muzealnych. Obok katalogów wystaw był podstawowym miejscem publikacji wyników badań naukowych prowadzonych w Muzeum i nad dziełami pochodzącymi z muzealnej kolekcji.

Współredaktorem „Rocznika” był wicedyrektor Muzeum, profesor Kazimierz Michałowski i w „Roczniku” wyraźnie zaznacza się dwugłos historii sztuki – przede wszystkim polskiej – uprawianej wokół profesora Lorentza i archeologii śródziemnomorskiej ze szkoły profesora Michałowskiego. Podporządkowanie dwom autorytetom, klasyczna szata graficzna, bezpieczna granica odcinająca pismo od współczesności, tak artystycznej, jak i politycznej, uczyniły „Rocznik” publikacją elegancką, hieratyczną i zamkniętą.

Zajmujący poważną pozycję w światowej historii sztuki profesor Jan Białostocki stworzył w 1960 roku drugie czasopismo muzealne, skrajnie różne od „Rocznika”. Z tradycyjną „ciężką” formą „Rocznika” oprawnego w płótno, z obwolutą naśladującą czerpany papier kontrastowały skromne zeszytiki „Bulletin” zamierzonego jako kwartalnik, ale często wychodzącego w numerach łączonych. Dopiero w ostatnim dziesięcioleciu „Bulletin” przybrał okazalszą szatę graficzną. „Bulletin” był pismem obcojęzycznym – na początku przede wszystkim francuskim, później angielskim, ale zależnie od tematu albo języka autora tekstu ukazywały się w nim również artykuły po włosku i niemiecku. W „Bulletin” opublikowano ponad dwieście artykułów poświęconych pojedynczym dziełom sztuki, kolekcjom i zespołom zabytków ze zbiorów Muzeum albo związanych ze znajdującymi się w Muzeum dziełami. Szerokie kontakty redaktora „Bulletin” przyczyniły się do sporego udziału autorów zagranicznych. Mimo zgrzebnej formy, marnych ilustracji i zakłóceń w tempie ukazywania się kolejnych numerów „Bulletin” był obecny w bibliotekach wszystkich ważniejszych muzeów i instytucji kultury w Europie i na świecie, stanowiąc przedmiot subskrypcji i wymiany muzealnej, a także główne źródło informacji o Muzeum Narodowym w Warszawie i jego zbiorach. Ostatni numer „Bulletin” ukazał się w 2009 roku, a zagraniczne biblioteki nadal zapytują o kontynuację tego czasopisma.

Podjęmując po przerwie dzieło naszych poprzedników, musieliśmy zdecydować o kształcie nowego czasopisma Muzeum Narodowego w Warszawie, które powinno połączyć najlepsze cechy „Rocznika” i „Bulletin”. W wyniku długich dyskusji przyjęliśmy tytuł „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie. Nowa Seria” i zasadę wydań dwujęzycznych – polskiego i angielskiego we wspólnym tomie. Postanowiliśmy również powołać Komitet Naukowy, którego zadaniem jest opiniowanie, a także pozyskiwanie materiałów do publikacji. Odciążeniem dla pisma będzie wydawany niezależnie „Raport Roczny Muzeum Narodowego w Warszawie”, który przejmie relacjonowanie bieżącej pracy Muzeum.

Przedstawiam czytelnikom pierwszy numer nowej serii „Rocznika” i zapraszam do współpracy historyków sztuki, konserwatorów i przedstawicieli innych dyscyplin naukowych, którzy zechcą na naszych łamach podzielić się wynikami swoich badań i przemyśleń na tematy związane z kolekcją Muzeum Narodowego w Warszawie, z zagadnieniami konserwatorskimi czy problemami współczesnego muzealnictwa.

Agnieszka Morawińska

DYREKTOR MUZEUM NARODOWEGO W WARSZAWIE